

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá osvojováním jazyka dítětem a představuje rovněž dílčí výzkum v této oblasti.

První část práce popisuje teoretické a historické pozadí poznatků o této oblasti a popisuje různé koncepce a faktory, které ovlivňují nebo determinují osvojování dětské řeči. Uvádí přehled ontogenetického vývoje řeči a rovněž všechny navazující fáze při jejím osvojování. Zmiňuje současné přístupy, které jsou stále více komplexní a sleduje výsledky předchozích výzkumů v českém a slovenském prostředí. Zmiňuje rovněž důležitost předškolního vzdělávání, které se, mimo jiné, soustřeďuje i na získávání (klíčových) komunikačních kompetencí.

Druhá část práce je založena na vlastním výzkumu. Zaměřuje se na proces osvojování gramatických kategorií podstatných jmen u česky hovořícího dítěte. Popisuje řečovou produkci dítěte ve věku 2.9 až 3.2 let. Obsahuje detailní popis metodologie a pořízení dat, a to při sledování, při dialogu dítěte s jeho matkou. Výzkum tedy pracuje s autenticky pořízeným materiálem řeči během dialogu a uvádí detailní kvantitativní analýzu monitorující postupné osvojování gramatických kategorií podstatných jmen (čísla, rodu a sedmi pádů) v řečové produkci dítěte ve sledovaném období. Pokouší se zjistit posloupnosti v osvojování gramatických kategorií a další možné trendy v jejich vývoji a zároveň tato zjištění porovnává s výsledky z jiných obdobných výzkumů. Dítě ve sledovaném období (chlapec) již rozlišuje všechny jmenné kategorie, ale ve všech z nich stále někdy tvoří i nenáležitě tvary spojené s hypergeneralizací. Chlapec přednostně užívá tvary singulárové před plurálovými. Nejméně používaným rodem je pak rod střední. Jediný z pádů, který během sledovaného období v řeči dítěte nebyl zaznamenán, byl vokativ plurálu. Jednou ze sledovaných oblastí byla i miniparadigmata. Bylo potvrzeno, že osvojování jmenných kategorií dítětem je pro něj velmi tvořivý a vysoce individuální proces.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vývojová psycholingvistika, dětská řeč, osvojování mateřského jazyka, osvojování jmenných kategorií, morfologie, osvojování češtiny.